

HVORDAN
SKABER VI
SAMMEN
**DEN BEDSTE
MODTAGELSE**
AF BØRN OG
UNGE, DER
FLYGTER
ALENE?

OPLÆG FRA KONFERENCE
PÅ CHRISTIANSBORG
DEN 30.10.2015



RØDE
KORS

SUSI OG PETER
ROBINSONS FOND



INDHOLD

- 3** **Indledning - anbefalinger fra konferencen**, Hanna Line Jakobsen, Røde Kors og Thomas P. Boje, Susi og Peter Robinsohns Fond

- 5** **For enden af regnbuen**, Ashkan, uledsaget flygtning

- 7** **Æsler i Afghanistan - æsler i Danmark**, Kristina Stoltz, forfatter

- 9** **Det første møde med de uledsagede flygtningebørn**, Caroline Aagaard Madsen, Røde Kors' børnecentre

- 12** **Sæt fokus på flygtningebarnet**, Bent Hansen, Roskilde Kommune

- 14** **Selvstændighed og sårbarhed**, Trine Vangsbo, Rudersdal Kommune

- 16** **Sådan bliver du en god medborger og udlænding i Danmark**, Jesper Budde, Integrationsnet

- 18** **Kæmpe potentiale på frivillig basis**, Niels Svankjær Christiansen, Røde Kors og Thomas Krøyer, Ungdommens Røde Kors

- 20** **Seks unge stemmer**, Suzanne Ryding Rosenkilde, Børnerådet

- 23** **En børnekonvention i frit fald**, Per Schultz Jørgensen, tidligere formand for Børnerådet

- 25** **Set med svenske øjne**, Mauro Pliscovaz, Sala Kommune

- 27** **En græsk tragedie**, Dan Biswas, Faros

- 29** **Den lange vej tilbage til livet**, Ea Suzanne Akasha, Røde Kors

“Vi taler om en gruppe af flygtninge, som er stærke, men også yderst sårbare. Derfor har vi et særligt ansvar for at tage vare på dem - både moralsk og etisk.”

INDLEDNING

I **foråret 2015** besluttede vi - Susi og Peter Robinsohns Fond og Røde Kors - sammen at afholde en konference med fokus på børn og unge, som flygter alene til Danmark. Formålet med konferencen var at få belyst, hvordan de uledsagede flygtningebørn får den bedste støtte fra os som samfund og som medmennesker. Som året skred frem kunne vi konstatere, at emnet blev stadig mere aktuelt.

Antallet af uledsagede flygtningebørn, som kommer til Danmark har igennem 2015 været hastigt stigende. Det skyldes særligt øgede spændinger, usikkerhed og krigshandlinger i lande som Syrien, Afghanistan og Eritrea. I 2015 registrerede vi i Danmark mere end 2000 uledsagede flygtningebørn, hvor langt de fleste kom fra de tre ovennævnte lande.

Vi taler om en særlig gruppe af flygtninge, som både er stærke, men også yderst sårbare og som nogle gange har været udsat for svigt eller udnyttelse under deres lange flugt fra hjemlandet. De fleste er flygtet fra krig, konflikter eller svær fattigdom. Nogle har mistet en eller begge af deres forældre og andre er i desperation sendt i forvejen af familien. Det er derfor en gruppe af flygtninge, som vi har et særligt ansvar for at tage vare på - både moralsk og etisk.

Når de kommer til Danmark er det meget vigtigt med en målrettet og hurtig indsats for at skabe stabilitet og ro omkring deres liv. Der er nemlig tale om børn og unge med en lang fremtid foran sig og som skal opholde sig i Danmark i nogle af de mest betydningsfulde og identitetsskabende år af deres liv. De har både ret til en særlig beskyttelse fra os som samfund og de har behov for maksimal støtte til at etablere sig og blive inkluderet i fællesskabet. Det skal vi være bevidste om og ansvarlige overfor.

ANBEFALINGER PÅ BAGGRUND AF KONFERENCEN

Med baggrund i konferencen, hvor 240 mennesker - frivillige, professionelle, politikere og borgere - deltog, er der brug for politiske og administrative tiltag på følgende områder:

- Den usikkerhed som uledsagede flygtningebørn udsættes for på grund af udlændingelovens regler om midlertidig opholdstilladelse er voldsomt belastende for dem. Et uledsaget barn, der i dag får midlertidig opholdstilladelse bør i stedet tildeles opholdstilladelse med henblik på varigt ophold.
- Uledsagede flygtningebørn skal have mulighed for at tage ophold hos nære slægtninge tidligst muligt under asylprocessen. Den nuværende regel om at barnet skal bo 6 måneder på børnecenter før dette kan lade sig gøre bør hurtigst muligt afskaffes.
- Der er stor usikkerhed ved den nuværende form for aldersundersøgelse. De nuværende fysiske undersøgelser bør derfor ikke stå alene men kombineres med en vurdering af den unges modenhed baseret på en samtale med en børnesagkyndig psykolog.
- Der skal hurtigst muligt udpeges en frivillig værge, når barnet overgår fra asylcenter til kommune. Myndighedernes sagsbehandling bør derfor forbedres væsentligt, så barnet hurtigst og kompetent får den nødvendige støtte i opholdskommunen.
- Myndighederne bør så vidt muligt visitere uledsagede flygtningebørn til kommuner, der har oparbejdet erfaring med at modtage denne gruppe. Kommuner med faste procedurer for modtagelsen og målrettede tilbud bør prioriteres.
- Alle uledsagede flygtningebørn bør tilbydes modersmålsundervisning og samtaler med psykologer, der så vidt muligt foregår på børnenes eget sprog.
- Alle uledsagede flygtningebørn bør tilbydes fritidsordninger i samvær med danske børn og unge. Derfor bør de også bo centralt med let adgang til uddannelsessteder, fritidsaktiviteter og foreningsliv.

Vi vil sige tak til integrationsminister Inger Støjberg for at indlede konferencen og tak til de politikere, der deltog i en paneldebat på dagen. Det er vores håb, at politikerne vil tage de ovenstående anbefalinger op.

Derudover vil vi også takke for de mange faglige indlæg fra konferencen på Christiansborg. For at de kan komme flest muligt til gode har vi valgt at udgive oplæggene i denne konferencerapport. Vi håber, at den viden som samles her, vil være nyttig for mange og udgøre et fundament til at fortsætte dialogen om en værdig og medmenneskelig indsats for de uledsagede flygtningebørn.



Thomas P. Boje
Susi og Peter Robinsohns Fond
Professor i Sociologi,
Roskilde Universitet



Hanna Line Jakobsen
Præsident
Røde Kors i Danmark



ASHKAN

ULEDSAGET FLYGTNING

FOR ENDEN AF REGNBUEEN

Førstehandsberetning fra 23-årige Ashkan, som flygtede fra Iran til Danmark i 2010.

Jeg kom til Danmark som 17-årig, da jeg havde fået store problemer med den religiøse Revolutionsgarde og måtte væk i en fart. Jeg har været forældreløs, siden jeg var ti år.

Da jeg kom til Danmark, fandt jeg danskerne meget forskellige fra mit eget folk. De så anderledes ud, og alt andet så forskelligt ud. Jeg var meget optaget af alt det jeg så, men jeg var ikke forberedt på et så stort kulturchok.

Jeg kom til Røde Kors-lejren Sjælsmark om aftenen. Efter jeg var indskrevet, fik jeg mad og the, og jeg så mit værelse. Jeg blev vist rundt i lejren, fik en Røde Kors-kontaktperson og senere en frivillig repræsentant. Generelt var alle Røde Kors-folkene venlige og søde mod mig.

Nogen tid efter var jeg til min første samtale med asylmyndighederne, og så startede jeg i skole. Hver dag blev vi kørt til skole i en bus. Lejren var rar, og jeg følte mig velkommen. Vi var to om at dele et rum. Vi kunne kontakte personalet hele døgnet og jeg kunne tale med dem om næsten alt.

Noget, som var svært for mig og nogle andre var, at lejren ligger lige ved en militærbase, så

vi kunne se militære køretøjer næsten dagligt. Især for dem, der kom fra krigszoner som Afghanistan, kunne det give mareridt.

Lejren var et modtagecenter, og efter en måned eller to blev jeg flyttet til Center Jægerspris. Her boede jeg, lige til jeg fik ophold. Jægerspris var meget bedre end Sjælsmark, fordi det ligger i et meget smukt naturområde, og fordi vi var tæt på en lille by, hvor vi kunne opleve danskerne, gå i butikker og måske i en klub.

Det tog mig omkring et år at få opholdstilladelse, og jeg var så heldig at blive optaget på gymnasiet på samme tid. Jeg må nævne, at dette måske havde været umuligt uden min hjælper, Torsten, som var min frivillige repræsentant. Torsten fulgte mig til alle møder og interviews med Udlændingestyrelsen. Jeg vil aldrig glemme hans gode vilje til at hjælpe mig med at få et godt liv her.

Allerede fra starten kom jeg ind i familien og blev også ven med hans søde kone Birgit. Jeg følte mig velkommen og accepteret her i Danmark. Tryk og sikker. Stort tak for det! Heldigvis har Torsten kunnet fortsætte - nu som min bisidder.

“Vi kunne se militære køretøjer næsten dagligt. Især for dem, der kom fra krigszoner som Afghanistan, kunne det give mareridt...”

Jeg håber, at mange vil åbne deres hjem for flygtningebørn, måske bare et par dage. For så er det meget lettere at blive en del af Danmark. Med hjælp fra Rudersdal Kommune og Birkerød Gymnasium og Kostskole fik jeg plads på kostskolen og det internationale gymnasium. Det var fint, for jeg mødte mange kammerater fra mange lande, og jeg var ikke isoleret om aftenen. Efter tre år på kostskolen fik jeg en lille ungdomsbolig i Birkerød.

På det internationale gymnasium lærte jeg ikke meget dansk, for vi talte næsten kun engelsk i skolen og fritiden. Så nu går jeg på VUC i København for at blive god til dansk. Jeg håber senere at kunne studere psykologi. Rudersdal Kommune hjalp meget med overgangen fra kostskolen til at bo alene. Jeg fik også tildelt en mentor, der gik med mig til møder på VUC og hjalp mig med det praktiske, da jeg skulle flytte.

Nu går jeg i skole hver dag og bagefter hænger jeg ud med venner. Senere tager jeg hjem, hvor jeg kan være alene og vænne mig til at klare mig selv. Jeg har et lille akvarium - et smukt lille hav i mit værelse. Ellers laver jeg

lektier eller snakker lidt med naboer.

Heldigvis har jeg fået nogle rigtig gode venner - for resten af livet, tror jeg. De hjælper mig med at blive en del af det danske samfund. Jeg må også nævne min gode veninde Siv, som har givet mig så mange gode oplevelser og som hjælper mig, når humøret ikke er så godt. Tak for det!

Samlet må jeg sige, at mødet med Danmark og Røde Kors har været virkelig godt. Det er pragtfulde mennesker med stor vilje til humanitær indsats. Det knap så gode er, at mange af flygtningelejrene ligger så langt fra byer. Det var dyrt og besværligt at møde andre mennesker end flygtninge, da jeg var på Sjælsmark. Og ventetiden i asylsagen, synes jeg også var vanskelig og deprimerende.

Tak for taletiden.

ESSENS

- God stemning på modtagecentret har en positiv effekt. Men centrene bør ikke placeres nær militære anlæg og ligge for isoleret. Det gør det svært at møde danskere.
- Det var trygt at have en frivillig repræsentant, der kunne hjælpe med møder - og som samtidig var en stor social støtte.
- Kostskolen var god, fordi der var masser af unge - også om aftenen.



KRISTINA STOLTZ
FORFATTER, VICEPRÆSIDENT
FOR DANSK PEN

ÆSLER I AFGHANISTAN - ÆSLER I DANMARK

I 2011 udgav Kristina Stoltz romanen *ÆSEL*, som handler om to teenagebrødre, der flygter fra Afghanistan til Europa. Drengene tilhører den forfulgte etniske minoritet i Afghanistan, der kaldes Hazara. Arbejdet med bogen bragte hende tæt på uledsagede flygtningebørn i både Danmark og Rusland.

Under arbejdet med bogen talte jeg med mange flygtninge, voksne og børn, både i Danmark og i Sankt Petersborg. På Røde Kors-kontoret i Sankt Petersborg kunne personalet ikke begribe, at jeg ville skrive en roman om to Hazara-brødre, for den historie var for dem så almindelig: To brødre på flugt fra Taleban, bliver snydt af menneskesmuglere, bliver væk fra hinanden undervejs og ender med at søge asyl i to europæiske lande. De kunne ikke tro på, at nogen skulle gide læse den historie.

Jo mere tid jeg senere tilbragte på Center Gribskov, jo bedre forstod jeg personalet fra kontoret i Sankt Petersborg. Inden for asylsystemet var mødet med Hazara-drengene, der var flygtet fra Taleban vitterlig hverdagskost. Hvis ikke hver dag, så flere gange om måneden modtog Center Gribskov mindreårige drenge fra Afghanistan.

Mit incitament for at skrive *ÆSEL*, var en nysgerrighed efter at trænge dybere ind i, hvad

det vil sige at flygte og hvad det vil sige at ankomme til en så fremmed kultur, at det nærmest svarer til at dumpe ned på månen.

Jeg fandt blandt andet ud af, at når man i Mellemøsten kalder en person for æsel, svarer det nogenlunde til at kalde vedkommende for svin her i Danmark. Æsler kalder man altså dem, man anser for mindreværdige. I Afghanistan bliver Hazara-befolkningen behandlet som æsler, en slags kasteløse. Tilmed under flugten til Europa bliver de af menneskesmuglerne betragtet som æsler, som det blot går ud på at udnytte.

Den med længsel ventede safe haven, destinationen i Europa, som holdt deres mod oppe, skulle endelig frigøre dem fra identiteten som undermennesker. Men nej, i Danmark er man som flygtning lavest på rangstigen. Man forbliver med andre ord et æsel.

Tilbage i årene 2007-2010, da jeg havde min gang på Center Gribskov, var det at være

“Vi må stå klar med et system, der kan hjælpe disse drenge igennem deres traumer...”

uledsaget flygtningebarn trods alt noget andet end at være en voksen flygtning. Mange ting kunne bestemt være bedre, og det tænkte jeg i min naivitet også, at de ville blive. På det tidspunkt anede jeg jo heller ikke, at Birthe Rønn Hornbech i samarbejde med Dansk Folkeparti i 2011 ville revidere udlændingeloven med det resultat, at netop uledsagede børn, såfremt de ikke kunne sendes tilbage til hjemlandet, ikke nødvendigvis blev garanteret varigt ophold, men meget vel kunne risikere en midlertidig status frem til deres 18. år.

I løbet af de sidste par år har jeg fulgt to Hazara-drenge, Abolfazls og Vahids skæbner tæt. To drenge, som kom hertil i december 2010. De to traumatiserede drenges skæbner er et skoleeksempel på, hvordan den reviderede udlændingelov kom til at påvirke mange uledsagede flygtningebørn.

Brødrene opnåede aldrig varig asylstatus og fik ikke bearbejdet den posttraumatiske stress, som de begge led under. Selvom de ingen familie eller relationer havde tilbage i Afghanistan, og selvom International Organization for Migration ikke kunne stå inde for hjemsendelsen og derfor ikke ville hjælpe med repatri-

ering ved hjemkomsten, blev brødrene sendt tilbage til Afghanistan i juni 2015.

Den yngste, Abolfazl, blev ganske kort efter kidnappet og slået ihjel af Taleban. Den ældste, Vahid, flygtede kort efter til Iran, hvor han på nuværende tidspunkt lever under jorden efter netop at have fået afslag på humanitært ophold i Danmark. Nu søges der en sidste gang, og hvis det ikke lykkes for ham at få asyl, forventer hans kontaktperson, at han vil tage sit eget liv, da han dermed ingen fremtid har noget sted.

At sende Hazara-drenge tilbage til Afghanistan er det samme som at sende dem i døden. Enhver Hazara-dreng, der ankommer på dansk jord, bør derfor opnå varigt ophold. Vi må stå klar med et system, der kan hjælpe disse drenge - og mange af de andre flygtningebørn, som kommer hertil - igennem deres traumer, så de fra begyndelsen føler sig velkomne og kan begynde en tilværelse her i Danmark - ikke som æsler, men som mennesker.

ESSENS

- I Afghanistan bliver visse etniske minoriteter, herunder Hazara-befolkningen, behandlet som kasteløse.
- Disse unge tror fejlagtigt, at livet i Europa vil give dem ligeværdighed med andre.
- En tilbagevenden til Afghanistan er for mange ensbetydende med den visse død..



CAROLINE AAGAARD MADSEN

REGIONSLEDER,
RØDE KORS BØRNECENTRE

DET FØRSTE MØDE MED DE ULEDSAGEDE FLYGTNINGEBØRN

Stærke, svækkede, overlegne, utrygge, trætte, beskidte, sultne, håbefulde, lettede, usikre – og undrende. Alle uledsagede børn og unge, der bliver registreret som asylansøgere i Danmark, bliver bragt til Center Gribskov i Nordsjælland - landets eneste modtagecenter for målgruppen.

Nogle ankommer med en lille rygsæk, men de fleste helt uden bagage. Uanset hvad de har oplevet og gennemgået, før de når frem til os i Gribskov, har de det tilfælles, at de befinder sig i ukendte omgivelser langt væk fra deres primære omsorgspersoner. De skal atter finde ud af, om dette mon er et trygt sted, og om disse voksne er til at stole på. Alt for mange af disse børn og unge bringer erfaringer med sig, der gør, at de nærer en sund skepsis og ofte en grundlæggende mistillid til både myndigheder og voksne omsorgspersoner.

Center Gribskov er beliggende midt inde i skoven, og Visham har beskrevet, hvad han tænkte, da han blev kørt ind ad den lille skovvej:

”Hvorfor drejer de ind i skoven? Jeg ved, hvad det betyder, når man bliver kørt ud i en skov. Hvor fører de mig hen? Kan jeg stole på chaufføren? Hvad vil der ske ved mig? Der er der et hus. Lys. Mennesker. Er det er godt sted? Er jeg i sikkerhed? Så så jeg det røde

kors – og tænkte, at der må være nogle gode mennesker her et sted. Så fik jeg øje på andre børn og smilende voksne, der legede med børnene.

Vi gør i Røde Kors rigtig meget ud af, at vi i hver handling signalerer en tryk og værdig modtagelse. Strukturen for modtagelsen er fastlagt, men der er altid plads til at afveje individuelle behov, eksempelvis ved den tolkede modtagesamtale. Nogle gange skal den unge have døren til lokalet stående åben, andre gange skal en landsmand med ind, nogle har brug for blot at sidde helt stille med en kop the, andre vil hurtigt dele deres oplevelser. Fælles for dem alle er, at de har brug for at få dækket deres basale behov: Et varmt bad, rent tøj, et måltid mad og en god nats søvn under trygge forhold.

Ved modtagelsen får de at vide, hvad de har at vente i de nærmeste dage: De skal registreres som asylansøgere hos politiet, de skal gen-

“Uanset, om vi modtager fire, 14 eller 40 uledsagede børn på en dag, har det enkelte barn brug for samme tryghed og voksenstøtte...”

nemgå en sundhedsscreening af Røde Kors' personale og modtage en tøjpakke. Da mange er blevet væk fra forældre, søskende og venner før eller under flugten, informeres de også om, at Røde Kors kan hjælpe dem med at eftersøge deres familiemedlemmer.

TAB, SAVN OG AFSAVN

Vi har i et stykke tid modtaget flere yngre børn på 10-12 år. Nogle af dem har en onkel eller tante i Danmark, som møder op på centret for at hente barnet lige efter ankomst. Her får de at vide, at børnene først kan flytte hen til familien, efter de har boet på et asylcenter i seks måneder. Det betyder, at børnene ofte kommer til at bo langt fra familien, hvis familien bor på Sjælland og opholdspladsen er i Jylland. Her udspiller der sig undertiden stærke scener, hvor barnet for anden gang oplever at blive skilt fra en voksen, som de kender og er tryk ved.

For nylig havde vi en episode, som viser, hvor kort afstanden kan være mellem Middelhavet og Gribskov. Her er det medarbejder, Ibrahim, der fortæller:

”Jeg står og taler med Khalid på 15 år og hans onkel ude på gangen. Jeg forklarer, hvordan reglerne er i forhold til indkvartering på et asylcenter. Jeg anerkender, at det er svært, men jeg kan ikke lave om på det. Så ringer onklens telefon, og han går udenfor og taler. Da han kommer tilbage, er han bleg og fortæller, at han lige har fået at vide, at Khalids mor og lillebror er omkommet på Middelhavet. Han

kan ikke sige noget til sin nevø og er tæt på at besvime. Min kollega får drengen ind på et kontor, så han ikke skal se, når onkel falder om på gulvet. Det var rigtig svært.”

Til modtagesamtalen får børnene også at vide, at de efter et antal dage på modtagecentret skal flytte videre til et opholdscenter, hvor de skal bo, mens de får behandlet deres asylsag. Der skal de gå i skole, møde nye venner og deltage i et almindeligt børn- og ungeliv. Almindeligt under nogle helt særlige omstændigheder. For det, der optager disse børn og unge - ud over at befinde sig midt i den identitetsskabende periode af deres liv - er, at de har en asylsag. Ud over savnet efter mor og far er det asylsagen, der holder dem vågne om natten. Også her er Røde Kors til stede. Til hvert myndighedsmøde, som barnet deltager i, deltager også en bisidder og senere hen en frivillig eller ansat repræsentant. Begge har til opgave at varetage barnets tarv under samtalerne og fungerer som en slags formidler i forhold til hele sagsbehandlingen: De forbereder og forklarer, hvad der vil ske og følger op bagefter.

GENOPBYGNING I TRYKKE RAMMER

Som Røde Kors-medarbejdere på asylcentre forholder vi os neutralt til asylsagen. Vi fokuserer på barnets ressourcer og kompetencer - og på at sikre, at disse vedligeholdes og udvikles. Hvordan kan vi bedst understøtte en sund fysisk, psykisk og social udvikling i samspil med skole, repræsentant og frivillige? Når den unge bliver tildelt en opholdstilladelse, begynder dog en præintegration allerede i asylfasen.

Her målretter både lærere og centerpersonale deres arbejde i forhold til at sikre den bedste overgang til et liv i en kommune og en god start på livet i det danske samfund.

Nogle af de unge, som flytter ud i en kommune, vender senere tilbage igen til centret. De fortæller, at de savner personalet og vennerne. Mens de boede hos os, var deres tanker og følelser forbundet med at få ophold og flytte væk fra centret. Først senere opdager de, hvor nemt det var at få voksenhjælp og vejledning, at møde venner – også med lignende erfaringer, spille bold og få trøst. De unge fortæller, at ensomheden og de høje forventninger, som samfundet stiller til dem, er overvældende.

Uanset, om vi modtager fire, 14 eller 40 uledsagede børn på en dag, har det enkelte barn brug for samme tryghed og voksenstøtte. Hver personlig beretning er lige tung at bære for det barn, der befinder sig i ukendte omgivelser langt væk fra mor, far og søskende. Og de unges historie forsvinder ikke. Minderne skal de leve med resten af deres liv. Derfor har de unge brug for kontinuitet og bløde overgange mellem forskellige faser og institutioner.

Hvordan skaber vi det? Vi ved blandt andet, at det ville betyde meget, hvis børnene kunne bo hos deres herboende familie, mens de fik behandlet deres asylsag. Vi ved også, at de unge i kommunerne – også dem, der er fyldt 18 år – har brug for ekstra støtte for at overkomme den ensomhed og de udfordringer, som mange af dem oplever. Hvis vi kan opnå dette, har vi bidraget til en god overgang fra asylfasen til integrationen i Danmark.

ESSENS

- Modtagelsen skal være tryk og værdig – og alle vores handlinger skal signalere dette.
- Fokus ligger på børnenes ressourcer og kompetencer samt vedligeholdelse og udvikling af disse.
- De uledsagede flygtningebørn har brug for kontinuitet og ”bløde overgange” i skiftene mellem institutioner og de forskellige faser de gennemgår.



BENT HANSEN
SPECIALKONSULENT,
ROSKILDE KOMMUNE

SÆT FOKUS PÅ FLYGTNINGEBARNET

Ordet "flygtningebarn" kan anskues med to perspektiver og forståelser. En, hvor "flygtning" vægtes frem for "barn" - og en, hvor barnet bliver det fremtrædende.

Når man - som det er tilfældet i dag - primært ser barnet som flygtning forsvinder børneperspektivet let, og det bliver legitimt at se barnet som en voksen - en de facto voksen.

Det ser vi i asylsystemet, hvor asylbarnet bliver underlagt lovgivninger, der egentlig er konstrueret til voksne, og hvor FN's børnekonvention samt loven om social service er sat ud af spil. Børnene er også adskilt fra det samfund, som de på sigt skal integreres i. Asylbehandlingerne foregår i et separat system, hvor konsekvensen er, at de bliver tal i et regneark - og som "regnearksbørn" flyttes de fra center til center for at tallene på bundlinjen kan gå op. Barnet bliver ikke hørt og de mange flytninger stresser barnet. På den måde gør det, som er så vigtigt i børns liv, nemlig kontinuitet i anbringelsen, sig ikke gældende for disse flygtningebørn. Den stress, som de påføres bliver ikke behandlet og asyltraumet bliver ofte en realitet. Det er en omkostningstung opgave, som en anden pengekasse udenfor asylsystemet senere skal betale - nemlig den sociale kasse.

ET TÆT SAMSPIL MELLEM KOMMUNE OG CIVILSAMFUND

I Roskilde Kommune er det vigtigt for os at de uledsagede flygtningebørn ses som børn, der har brug for tryghed og kontinuitet. I børne- og ungeforvaltningen har vi derfor socialrådgivere med stor viden om målgruppen og specialiserede botilbud, der skaber en tryk hverdag for børnene.

Derudover inddrager vi aktivt civilsamfundet. Alle, der har arbejdet med at løfte opgaven omkring støtte til uledsagede børn, erkender, at der er en række opgaver, som det offentlige omsorgssystem ikke kan løfte. Ikke kun på grund af mangel på ressourcer, men fordi relationer, hvor den ene part får løn og er ansat til at løse bestemte opgaver, ikke giver samme ligeværdige udgangspunkt, som når der er tale om en frivillig relation.

Der er mange eksempler, hvor civilsamfundets indsats er en nødvendighed. Her er et udpluk: Frivillige kan blive gennemgående voksne i børnenes liv. Personer, der kan følge barnet

“De uledsagede bliver fejlagtigt set som belastende flygtninge og ikke som børn og unge med ressourcer, vilje og potentiale til at blive en samfundsgevinst.”

gennem de faser, barnet gennemgår - fra asylfasen til starten af deres selvstændige liv. Virkeligheden er her, at de offentlige sektorer afløser hinanden og præsenterer barnet for voksne, der i kortere eller lidt længere perioder er inde i barnets liv - men altid forsvinder og afløses af nye voksne.

Offentlige systemer kan have tendens til, at samle sig om sig selv og beskytte sig selv - frem for dem, de skal virke for. Af denne grund er der brug for uvildige parter til at tale barnets/den unges sag. Mødet med systemet kan være brutalt og der kan være brug for udenforstående mediatorer, når der skal "blødes op".

Derfor skal det civilsamfund, som barnet/den unge skal inkluderes i højere grad være aktiv part i at sikre integrationen. Barnet eller den unge kan ikke inkludere sig selv, og et engagement fra frivillige, der støtter barnet i at blive en del af lokalsamfundet er en nødvendighed, hvis integrationen skal lykkes.

BØRN OG UNGE MED VILJE OG RESSOURCER

Vi oplever ofte, at uledsagede flygtningebørn bliver italesat ud fra et flygtningesyn om, at flygtninge kommer med dårlig skolebaggrund, at de er svære at integrere - og at det tager 20 til 30 år, før en flygtning går samfundsmæssigt i plus.

Men faktisk viser en undersøgelse i Roskilde, at de unge trods deres dårlige skolebaggrund og kommer hurtigt i beskæftigelse eller påbegynder uddannelse. Det fremgår, at de passer deres skole, kommer ud af kontanthjælpsystemet og over på en uddannelsesbaseret forsørgelse eller i arbejde. Ud af 74 personer i alderen 13 til 23 år, var samtlige i gang med skole, uddannelse eller arbejde. Der var ingen på passiv forsørgelse.

De uledsagede bliver derfor alt for ofte fejlagtigt set som belastende flygtninge og ikke som børn og unge med ressourcer, vilje og potentiale til at blive en samfundsgevinst.

ESSENS

- Uledsagede flygtningebørn skal betragtes og behandles som børn - og ikke som voksne flygtninge
- Kommune og civilsamfund bør arbejde tæt sammen, hvis integrationen skal lykkes
- De uledsagede flygtningebørn kommer i uddannelse og arbejde med de rette indsatser



TRINE NORMANN VANGSBO
PSYKOLOG, RUDERSDAL KOMMUNE

SELVSTÆNDIGHED OG SÅRBARHED

Rudersdal Kommune har siden 2010 sat modtagelse og traumebehandling af uledsagede flygtningebørn i system. Her et udpluk af kommunens erfaringer.

Målgruppens vanskeligheder handler om traumer og en masse andre ting på én gang og i sammenhæng. De unge er udsatte under flugten og har ikke forældrene med. Nogle bliver skilt fra hinanden undervejs, hvilket i sig selv kan være traumatisk. Savnet af familie er der ingen paragraf for i Serviceloven, ej heller ensomhed, men det kan være noget af det mest hæmmende for de unges trivsel.

Mange har ventet længe på opholdstilladelse, og perioden med uvished har stor betydning for den unges proces med at "lande" i kommunen. Alligevel har de unge megen energi og vilje, når de skal finde deres identitet og mål i livet, men de har nu ansvar for alt i eget liv, og dette er en ny øvelse.

EN BALANCERET TILGANG TIL DEN UNGE

Det er psykologen, der koordinerer indsatsen i kommunen i samarbejde med børnefamilie-sagsbehandlere. Der er udarbejdet en check-liste, så opgavefordelingen er helt klar, når de unge skal flytte til kommunen. Så vidt muligt ser vi de unge flere gange inden flytningen

til kommunen. Det gør vi for at forberede de unge på det næste kapitel og for at få dannet en relation til de unge, så de er trygge.

Det kan tage lang tid for de unge at opbygge tillid til de professionelle. De unge beder ikke altid om hjælp på en måde, som de professionelle forstår. Ofte prøver de at klare problemerne selv, da de på sin vis er meget selvstændige og ikke kan gennemskue systemet. Projektpsykologen tager højde for dette ved at være med til at bygge bro til sagsbehandlere og andre faggrupper og samtidig at forsøge at møde de unge dér, hvor de er.

Nogle ønsker ikke tolk. Så prøver vi at se, hvor langt vi kan komme uden tolk – eller ved at bruge billedsprog og fysiske illustrationer til at demonstrere uhensigtsmæssige handle- og tankemønstre.

Af og til har nogle af de unge følgevirkninger af flugten, bl.a. i form af at have svært ved at være i små eller lukkede rum. Så går vi ud, indtil de er klar til at komme med ind.

“De unge beder ikke altid om hjælp på en måde, som de professionelle forstår...”

De unge skal fra start af have fem samtaler med psykologen. De behøver ikke at tale om deres fortid. I stedet fokuserer vi på de unges egne måder at mestre deres udfordringer på og giver dem viden om blandt andet traumer og søvn. Vi snakker også mere lavpraktisk om vigtigheden af at få lys og holde fast i døgnrytme.

De unges følelser svinger – ligesom tilsvarende danske unges gør det. De uledsagede unge er ofte meget utålmodige og har et ”her-og-nu-perspektiv”. Balancen er både at hjælpe dem med at regulere dette og forsøge at møde dem hurtigt, når det ”brænder på”.

Nu og da tager vi på tur i den unges lokalmiljø. Det giver et indblik i den unges syn på det sted, de bor. Fx kan det sætte den unge i højeste alarmberedskab at bo alene op til et naturområde. De unge kommer fra kulturer hvor man bor tæt sammen og nu er der ingen mennesker ude efter mørkets frembrud, hvilket øger følelsen af ensomhed og isolation. Det kan man godt arbejde med psykologisk, men det kan også være nødvendigt at ændre konteksten, f.eks. at få den unge flyttet.

SAMARBEJDE UD AF BOKSEN

Det tværfaglige samarbejde omfatter sagsbehandlere, lærere, uddannelsesvejledere, tosprogskonsulent og kontaktpersoner. Vi samarbejder også med bl.a. de frivillige forældremyndighedsindehavere samt med Dansk Flygtningehjælps Ungdomsnetværk (DFUNK) og frivillige lektiehjælpere.

Nogle unge ønsker ikke at se en psykolog, og det kan svært at opstarte og fastholde de unge i etablerede behandlingstilbud. Vi har samarbejdet med det tværfaglige behandlingscenter OASIS om gruppeforløb, men også haft et tæt samarbejde med lærerne i modtagerklasserne for de unge mellem 15 og 18 år.

Lærerne kan formidle redskaber til at tackle angst, vrede og tristhed med ”holde ud-strategier”. Disse kombineres med ”værtdiarbejde” - altså fokus på, hvad den enkelte unge ønsker for sit liv. Dette hjælper den unge til at (gen) finde motivationen for at gå i skole og samtidig lære at tage ansvar for sit eget liv. Essentielle kompetencer – ikke mindst for denne gruppe.

ESSENS

- Psykologen har en konsultativ funktion i forhold til andre faggrupper: Sagsbehandlere, lærere, uddannelsesvejledere samt frivillige.
- En fleksibel tilgang, hvor man møder de unge i forhold til deres særlige kombination af selvstændighed og sårbarhed, hjælper dem bedst muligt til at blive aktive samfundsborgere .
- Ikke alle unge ønsker at se en psykolog. Her kan læreren være den, der formidler konkrete redskaber til de unge.

JESPER BUDE
AFDELINGSLEDER
FOR BOFÆLLESSKABER,
INTEGRATIONSNET



SÅDAN BLIVER MAN EN GOD MEDBORGER OG UDLÆNDING I DANMARK

Integrationsnet – en del af Dansk Flygtningehjælp – driver bofællesskaber for uledsagede flygtningebørn i Danmark. Her forsøger pædagoger at bringe de unges ressourcer, håb og drømme i spil – og sluse dem ind i et nyt liv.

Min oplevelse af de uledsagede flygtninge er, at de typisk er raske unge mænd, der er meget motiveret for at lære vores sprog og få et arbejde. Hvis de gerne vil, og giver den en skalle, så ved de, at det nok skal lykkes. De har nemlig allerede prøvet at flytte sig både geografisk, menneskeligt og personligt. Det er sket ved en voldsom kraftanstrengelse og i en konstant tilstand af stress. De unge har derfor brug for vished om, hvor de skal bo, hvad de skal lave - og hvilke vilkår, der gælder for dem.

Vi modtager de uledsagede flygtninge i vores kollegielignende opholdssteder, hvor de kommer til at bo sammen med fire andre unge. I husene arbejder der pædagoger, som hjælper de unge med at udnytte deres potentiale i det nye samfund, som de er blevet en del af.

Den typiske uledsagede flygtning, vi modtager, er en dreng på 16 år, som er flygtet hertil fra Syrien eller Eritrea. Han vil gerne i gang med

at integrere sig hurtigst muligt. Og integration er nemt, hvis han er i et kriminelt miljø eller i et radikaliseret miljø. Men det kan vi ikke tilbyde. Vi er derimod et inkluderende miljø, hvor vi forsøger at bruge nogle af de samme metoder, som de førnævnte miljøer. Vi skaber et fællesskab, hvor den enkelte dreng oplever, at der er brug for ham, at han er ønsket – og at han selv har brug for nogen.

LÆRER NYT MED GLUBENDE APPETIT

Drengen starter typisk med at anlægge en meget stejl læringskurve. Han lærer hurtigt brugbart dansk, så han kan bruge sproget som værktøj til at nå de mål, han har eller er ved at få. Han er flygtet fra noget, som han ikke brød sig om at være i – hen mod noget, som han ikke ved, hvad er – Danmark. Eller jo – han ved, at man kan få gratis uddannelse og lægehjælp. Nogle ved også, at man kan modtage penge fra staten, men ingen ved, hvad en dansker er.

“For at kunne håndtere udfordringen med de uledsagede flygtningebørn skal man være parat til at lade dem leve og opleve det land, de er blevet en del af...”

Drengene kender ikke til vores underlige humor og ved ikke, hvad vi mener, når vi refererer til tolerance, tillid, frihed under ansvar eller frisind. Det skal de først til at lære. I årene efter deres ankomst konkurrerer de med danske unge om pladsen på uddannelser og arbejdsmarked. Men de er bagud på point fra starten, fordi de ikke kender de danske spilleregler.

Vi tror på, at vi i vores bosteder kan takle denne udfordring ved at skabe et rum, hvor man under trygge rammer kan arbejde på at blive en velfungerende ung. F.eks. må man ikke drikke alkohol i vores bosteder. Men man må gerne gå ned i byen en fredag aften, for det er der, man oplever den danske ungdomskultur, som de skal lære at kende og blive en del af. Selvfølgelig er der en risiko for, at en dreng prøver at drikke alkohol. Øvelsen går derfor ud på at skabe et miljø omkring den unge, som er så trygt, at man kan tale om det bagefter.

VIRKELIGHEDEN ER EN MAVEPUSTER

Desværre oplever vi tit, at de unges stejle opadgående læringskurve får et knæk, når de er blevet så gode til dansk, at de kan følge med i en nyhedsudsendelse eller læse en avis. Her

oplever de, hvad vi siger om dem. Det efterlader dem nogle gange med overvejelser om, hvorvidt Danmark reelt ønsker dem her.

For at kunne håndtere udfordringen med de uledsagede flygtningebørn skal man være parat til at lade dem leve og opleve det land, de er blevet en del af. Man skal undlade at forsøge at gøre dem til danske unge, men i stedet arbejde på at gøre dem til gode medborgere og udlændinge i Danmark. Man skal kontinuerligt arbejde på, at de vedligeholder det at drømme - samtidig med, at drømmen på en naturlig måde tilpasses tiden og omstændighederne. Hellere sigte lidt for højt end ikke at sigte.

I vores bosteder kan de unge blive boende, efter de er fyldt 18 år. De bliver lejere af deres værelse og kan fortsætte som en del af det fællesskab, som er trygt for dem. De kan bo der, til de er klar til en selvstændig tilværelse i Danmark - på godt og ondt. De kommer til at fejle, men det er jo netop deri, livets læring ligger. De kommer også til at lykkes - som unge mennesker nu engang gør, hvis man har tålmodigheden til at lade det ske.

ESSENS

- Vi tilbyder et inkluderende miljø, der bygger på tryghed, respekt og ansvar.
- Det skal være tilladt for de unge at fejle - så længe erfaringen bearbejdes.
- Vi må ikke stjæle de unges drømme.



THOMAS KRØYER
NATIONAL KONSULENT,
UNGDOMMENS RØDE KORS

NIELS SVANKJÆR CHRISTIANSEN
UDVIKLINGSKONSULENT, RØDE KORS

KÆMPE POTENTIALE PÅ FRIVILLIG BASIS

Lige nu er der i civilsamfundet stor interesse for og villighed til at tage ansvar for de flygtninge, som kommer til landet. Ikke mindst hvad angår de uledsagede flygtningebørn. Det kan potentielt gøre en enorm forskel for gruppen.

NIELS SVANKJÆR CHRISTIANSEN:
”VEJLEDNING OG LANGSIGTET STØTTE”

Vi er rigtig glade for at opleve den store opbakning til vores frivillige aktiviteter fordi frivillige netop kan tilbyde disse børn og unge noget andet, end professionelle kan.

I Røde Kors har vi mange års erfaring med værger for uledsagede børn og unge. I asylsystemet kaldes værgerne for repræsentanter og når der gives opholdstilladelse til et barn kaldes de frivillige værger herefter for forældremyndighedsindehavere. Deres opgaver er at støtte de børn og unge, der skal etablere sig i Danmark og sikre, at børnenes rettigheder og tarv tilgodeses i alle de beslutninger, der tages omkring dem.

Vi har spurgt Hossin, der er flygtet alene, hvad han vil fortælle om sin forældremyndighedsindehaver:

”Det er ligesom et støtteben, som holder én oppe. Nærmest som en rigtig forælder, der

passer på én. Når der var noget, der var svært, så vidste jeg, at hun var der for mig. Hun viser og forklarer mig for eksempel, hvordan man mødes og taler med kommunen og sagsbehandleren, selvom det er svært.”

Men at være værge handler ikke kun om at hjælpe det uledsagede barn med at forstå systemet og sikre at han/hun bliver hørt. Socialt samvær er ligeledes en meget vigtig del af det, som de frivillige kan bidrage med. Frivillige bliver ofte de unges åbninger til danske hjem og dansk kultur - og kan på den måde være med til at skabe en meget naturlig integration.

Vi ser tit, at de relationer, der skabes mellem de frivillige og uledsagede børn bliver meget stærke. Derfor bliver frivillige også gennemgående personer i de unges liv. Det gælder også efter de er fyldt 18 år, hvor de frivillige ofte forsætter med at være en støtte, selvom de ikke længere har forældremyndighed over den unge.

“Det er ligesom et støtteben, som holder én oppe. Nærmest som en rigtig forælder, der passer på én...”

**THOMAS KRØYER:
”NETVÆRK OG NY IDENTITET”**

Unge frivillige kan være med til at give børn og unge, der er flygtet alene hertil, oplevelser med andre unge. Vi kan være blandt de første, som er med til at tilbyde disse børn og unge et netværk og adgang til fællesskaber på en anden måde end ansatte i kommuner og på bosteder gør det.

I Ungdommens Røde Kors har vi fokus på en tidlig brobygning til det omkringliggende samfund og bredere ungdomsliv og derfor tager vi børn og unge fra asylcentre med på udflugter, klatreture, introducerer til streetaktiviteter såsom skateboarding – og som noget helt nyt har vi netop indgået et samarbejde med en boldklub, der tilbyder fodboldtræning til børn og unge i deres lokale fodboldklub.

I 2011 startede vi Mandagsklubben, som er et tilbud målrettet uledsagede unge. Vi kan se, at denne gruppe ikke nødvendigvis møder unge danskere dér hvor de bor eller i den klasse de går i. Derfor er klubben både en mulighed for at blive introduceret til andre unge med dansk baggrund, til sproget og til kulturen, men samtidig også et tiltrængt frirum, hvor der bliver

snakket, spillet spil, bordfodbold, drukket the og lavet mad.

Det afgørende i vores aktiviteter – fx i Mandagsklubben – er, at der er gensidighed og ligeværdighed i relationerne og at det ikke blot handler om, at danske unge skal hjælpe med for eksempel lektier eller breve til kommunen. Det handler også om at mødes med andre unge om det fælles ungdomsliv. Vi kan tydeligt se, hvordan der er noget befriende for de uledsagede unge i at blive set som unge og ikke blot som flygtninge.

RØDE KORS OG UNGDOMMENS RØDE KORS SER STORE PERSPEKTIVER I AT UDBYGGE DEN FRIVILLIGE INDSATS

Vi har i organisationerne mange gode erfaringer med den frivillige indsats for uledsagede børn og vi vil gøre en stor indsats for at udbrede vores indsatser endnu mere. For at lykkes til fulde kræver det, at personale i både kommunerne og på børnenes bosteder fortsat prioriterer samspillet med civilsamfundet højt. På langt sigt vil netop det gode samspil mellem frivillige og professionelle i kommunerne være et af de vigtigste bidrag til integrationen af de uledsagede børn og unge.

ESSENS

- En frivillig væerge kan både sikre barnets tarv og rettigheder og samtidig være en vigtig langsigtet social støtte.
- De unge tilbydes via Ungdommens Røde Kors et forum, hvor de ikke kun ses som flygtninge, men er unge sammen med danske unge.
- Kodeordene for den vellykkede, frivillige indsats er ligeværdighed og respekt.



SUZANNE RYDING ROSENKILDE
PROJEKTKONSULENT, BØRNERÅDET

SEKS UNGE STEMME

I foråret 2015 samlede Børnerådet en ekspertgruppe af seks unge flygtninge mellem 16 og 21 år med opholdstilladelse. Fem drenge og en pige. Fem oprindeligt fra Afghanistan og en fra Iran. Deres inputs blev samlet i en rapport, og her følger eksperternes vigtigste budskaber.

Ekspertgruppen udtaler sig i Børnerådets rapport blandt andet om tiden på asylcenteret. Det er en ventetid, som bare skal overstås. De unge har svært ved at føle, at de får noget ud af tiden, når de ikke ved, om fremtiden ligger i Danmark. Asylcenteret er ud over et "venteværelse" også et sted med barske oplevelser, som de unge dog er i stand til at undertrykke, fordi de er vant til det. De unge danner ikke desto mindre venskaber på asylcenteret, og mødet med landsmænd giver dem en form for tryk. De er glade for centrenes personale. Dog anføres det, at personalet pga. stor belægning og diversitet hos beboerne har for lidt tid til at yde individuel omsorg.

En af de unge siger følgende om tiden på asylcenteret: "Der sker mange ting på et asylcenter - nogle er kede af det, nogle har selvmordstanker, andre er vildt glade, hvis de har fået opholdstilladelse."

Ekspertgruppens anbefaling er, at der skal være mere tid til, at personalet kan yde individuel omsorg, og at tiden på asylcenteret skal være så kort som muligt.

ASYLPROCESSEN: TRICKSPØRGSMAÅL OG ALTAFGØRENDE REPRÆSENTANTER

Særligt de unge, der var yngst ved ankomsten til Danmark, giver udtryk for, at de ikke forstod alvoren af asylprocessen. De ældre oplevede derimod at blive mistænkeliggjort. De finder Udlændingestyrelsens spørgeteknik, inklusiv trick-spørgsmål, ubehagelig.

En af de unge udtrykker det således: "De stillede en masse spørgsmål, der virkede mærkelige - som trick-spørgsmål. De samme spørgsmål på forskellige måder. Under hele samtalen følte jeg ikke, at de troede på mig, så det var ikke en særlig rar oplevelse."

Bisidderen eller den personlige repræsentant, som de unge får tildelt, har en nøglerolle i forhold til, at de unge forstår asylprocessen og deres rettigheder undervejs. Det gælder for eksempel også, hvis der er problemer med tolk. De unge giver udtryk for stor tilfredshed med bisidderne og de personlige repræsentanter - og føler, at de har hjulpet dem med at komme helskindet igennem en svær proces. Der hviler med andre ord et stort ansvar på disse frivillige.

“Det er svært at forstå de danske værdier og svært at kommunikere med folk. Andre synes, man er mærkelig, hvis man ikke tilpasser sig, og det er svært at blive accepteret. Derfor føler man sig også ensom...”

De unge anbefaler i forhold til asylprocessen, at der skal være et mere tillidsfuldt udgangspunkt for asylsamtalen.

EFTER OPHOLDSTILLADELSEN: HÅRDT ARBEJDE PÅ USIKKERT GRUNDLAG

De unge medlemmer af ekspertpanelet har alle fået opholdstilladelse. Efter opholdstilladelsen bliver de unge placeret i en kommune. Sproget er en helt essentiel indgang til det danske samfund for de unge - i forhold til både at få venner og tilegne sig kompetencer, som man kan bruge til noget. Men det er ikke nemt at lære sproget.

De unge vil gerne blive aktive medborgere og gøre, hvad de kan for at lære sproget, passe deres skolegang med videre. De føler et stort pres i forhold til alle de krav, de skal leve op til. De kan ikke klare det alene; de har behov for støtte.

De unge fra ekspertgruppen er relativt ressourcestærke, men de er meget opmærksomme på, at det ikke er alle, der har de samme muligheder som dem. For de unge i vores ekspertgruppe er ansøgningen om forlængelse af opholdstilladelsen noget, der skaber stor usikkerhed og utryghed. Det minder hele tiden de unge om, at de er anderledes og har et usikkert opholdsgrundlag i Danmark.

I forhold til at blive aktive medborgere anbefaler de unge, at opholdstilladelsen skal gælde for en længere periode. En god start i en kommune kræver også, at kommunen udarbejder en plan for den unges fremtid sammen med den unge og støtter den unge.

NYT LIV I DANMARK: VIGTIGT MED KONTAKT TIL OMVERDENEN

Mødet med en ny, fremmed kultur begynder selvfølgelig allerede på asylcenteret. De unge vil gerne lære og forstå kulturen. Samtidig har de et behov for at blive forstået og føle sig trygge. Det med både at ville forstå en ny kultur og have behov for selv at blive forstået kommer for eksempel til udtryk i de unges boligsituation, som optager dem meget:

Nogle bor alene og er glade for det; andre bor i bofællesskab med andre uledsagede. Nogle værdsætter den pædagogiske støtte; andre vil gerne være mere selvstændige. De unge er meget reflekterede over dilemmaerne i forhold til, hvordan de bor - både i forhold til at have et privatliv, at få støtte og blive forstået samt at lære dansk - for eksempel ved at bo med danskere på et kollegium.

De unge vil gerne skabe kontakt til etniske danske unge. Det er ikke nok blot at starte til fodbold, for det kan være svært at få etableret

kontakten. Sproget er som sagt særdeles vigtigt og kan være en barriere. Frivillige kan fungere som indgange til det danske samfund og har en vigtig rolle i forhold til at lære de unge om dansk kultur med videre. Men de unge er opmærksomme på, at de frivillige ikke er helt det samme som "rigtige" etnisk danske venner.

En af de unge siger: "Det er svært at forstå de danske værdier og svært at kommunikere med folk. Andre synes, man er mærkelig, hvis man ikke tilpasser sig, og det er svært at blive accepteret. Derfor føler man sig også ensom. Der gik et år, før jeg begyndte at få venner."

Om at opbygge et ungdomsliv anbefaler de unge muligheden for at have en dansk venskabsfamilie. De lidt ældre uledsagede finder det vigtigt, at basal samfundsviden bliver formidlet til dem, så de selv lærer at agere i samfundet.

BØRNERÅDETS ANBEFALINGER

På baggrund af samtalerne og drøftelserne med de unge har Børnerådet valgt at trække nogle temaer frem, som vi vil fokusere på i den kommende tid.

For det første ser vi et behov for øget børne-faglighed i Udlændingestyrelsen. Der er behov for et mere tillidsfuldt udgangspunkt for asylsamtalen. For eksempel i form af specialister, der er trænet i at tale med børn.

Vi anbefaler for det andet, at opholdstilladelserne bør gælde i en længere periode. De unge

har behov for tryghed og kontinuitet, og her er de korte, midlertidige opholdstilladelser en udfordring. Mere kontinuitet vil give de unge en reel mulighed for at blive aktive medborgere og skabe sig et ungdomsliv i Danmark. Mere kontinuitet vil samtidig give de unge, der har traumer, bedre mulighed for at bearbejde disse og ruste dem til livet som voksen.

Sidste anbefaling er, at alle kommuner bør prioritere at arbejde systematisk med denne gruppe unge, for gruppen har brug for ekstra støtte, hjælp og løbende opfølgning. Vi forestiller os, at en måde, hvorpå man kunne støtte kommunerne, var at oprette et centralt rådgivningstilbud, som således kunne sikre kommunal udveksling af nødvendig viden og best-practice.

ESSENS

- Ventetiden på asylcentre skal være så kort som muligt, og samtidig skal den udnyttes mere effektivt. Personalenormeringen skal muliggøre mere omsorg for den enkelte.
- Der er behov for et mere tillidsfuldt udgangspunkt for asylsamtalen. For eksempel i form af specialister i Udlændingestyrelsen, der er trænet i at tale med børn.
- Længere gældende opholdstilladelser og nemmere adgang til støtte og information vil skabe grundlag for bedre integration.



PER SCHULTZ JØRGENSEN

PROFESSOR, DR. PHIL., TIDLIGERE
FORMAND FOR BØRNERÅDET

EN BØRNEKONVENTION I FRIT FALD

I 1991 ratificerede Danmark FN's Børnekonvention, og bestemmelserne gælder således også for børn i asylcentre samt uledsagede flygtningebørn. Eller rettere: Det burde være tilfældet.

Vejledning nr. 3 for børn og unge i Serviceloven blev ændret i januar 2014, og nu er der igen lagt op til ændringer med udsendelse af høringsudkast i marts 2015. Oprindeligt stod der i Vejledningen, at alle børn, der opholder sig i Danmark, er omfattet af Servicelovens bestemmelser. Derfor er børn på asylcentre som udgangspunkt også omfattet af loven. Denne bestemmelse ændrede man i 2014, så der nu står, at Serviceloven kun gælder for børn, der har lovligt ophold her i landet. Og så tilføjer man, at børn, der har ulovligt ophold eller opholder sig her som asylansøgere, ikke hører under serviceloven, men under lovgivningen på udlændingeområdet. Dermed er asylsøgende børn skrevet ud og sat i bås med personer med ulovligt ophold. Med fuld ret stiller Dansk Flygtningehjælp i sit høringssvar fra april 2015 spørgsmålet om, hvor lovgrundlaget er for dette. Kan man ophæve noget i en vejledning, der er vedtaget af Folketinget? Det katastrofale ved ændringen i vejledningen er, at børnene mister den kommunale støtte og hjælp og mister et aktivt tilsyn. For selvfølgelig

har Udlændingestyrelsen hverken kompetence eller nærhed til børnene, og de svæver derfor i luften.

ANSVARSFORFLYGTIGELSEN FORTSÆTTER

I det nye udkast til vejledning fra marts 2015 står der klart, at asylsøgende børn er ude af serviceloven: de har ikke ret til hjælp efter denne lov, og det er alene Udlændingestyrelsen, der uden klageadgang afgør, om børnene har mulighed for at få hjælp efter servicelovens bestemmelser. Det er noget, man evt. kan tage stilling til efter særlig ansøgning, og man kan bede kommunen om undersøgelse i tilfælde af behov.

Men hvor er disse børns retstilstand så? Kan de støtte sig til Børnekonventionens artikler om, at alle børn, der opholder sig her i landet, skal nyde samme beskyttelse (artikel 22), skal nyde den højest opnåelige sundhedsbistand (artikel 24) - og i det hele taget være omfattet af, at barnets tarv skal komme i første række (artikel

“Børnene på asylcentre har ikke længere et retsgrundlag på at modtage hjælp og støtte; de har i bedste fald et behovsgrundlag...”

3)? Det kan de godt, men det er udsigtsløst, for konventionens bestemmelser er bortdefineret for deres vedkommende! Også selvom der i artikel 22 klart står, at børn med flygtningestatus – uanset de kommer alene, sammen med forældre eller andre voksne – ”skal nyde de rettigheder, som er angivet i denne konvention”.

Vi er altså i fuld gang med at skrive disse børn ud af serviceloven, og dermed er vi også i fuld gang med at ophæve de forpligtelser, som vi har påtaget os som retsstat ifølge vores ratificering af Børnekonventionen. Børnene på asylcentre har ikke længere et retsgrundlag på at modtage hjælp og støtte; de har i bedste fald et behovsgrundlag – hvis Udlændingestyrelsen mener det.

DE STÆRKE MASER DE SVAGE

Vi taler her om en særdeles udsat gruppe af børn i Danmark. Gennem de sidste 5-10 år er der gennemført flere undersøgelser af børn i asylcentre i Danmark. Læger og psykologer har dokumenteret, at vi her har at gøre med børn, der ofte bærer på sorg, overgreb og traumer. En af undersøgelserne viste, at blandt de

4-16-årige asylbørn havde 35 pct. af dem tegn på psykisk lidelse. Blandt gruppen af 11-16-årige var denne andel på knap 60 pct.

Der er ikke nogle af disse resultater, der kan overraske nogen. Vi ved det, for det er børn, der har været på flugt fra en barndom, hvor de har set død og ødelæggelse. Derfor lider de af angst, stress og ofte også sorg og tab af nærtstående. De har mere end nogen andre brug for hjælp...

Dansk Flygtningehjælp, Røde Kors, Institut for Menneskerettigheder og Børnerådet har været afsender på nogle af de mange protester mod denne flugt fra vores ansvar som retsstat. Indtil videre er den sidste revision af vejledningen formodentlig stillet i bero. Den er i hvert fald ikke udsendt i en endelig form. Derfor er det i den nærmeste fremtid vigtigt at følge udviklingen for Børnekonventionen nøje.

ESSENS

- Alle børn her i landet skal nyde samme beskyttelse jf. Børnekonventionen.
- Alligevel lader vi det være op til udlændingemyndighederne, om børnene på asylcentre skal have hjælp efter servicelovens bestemmelser.
- Det er vigtigt at følge udviklingen for Børnekonventionen nøje.



MAURO PLISCOVAZ

VERSAMHETSCHIEF, SALA KOMMUNE

SET MED SVENSKE ØJNE

I Sala Kommune er det Integrationsenhedens opgave at opfylde de aftaler, der er indgået mellem Sala Kommune, Lensstyrelsen og Migrationsverket vedrørende de uledsagede flygtningebørn. En opgave, som vokser dag for dag...

Ifølge aftalen skulle Sala Kommune i 2015 i alt modtage 60 flygtninge - voksne og familier - samt være parat til at tilbyde 14 pladser til uledsagede flygtningebørn og mindst 16 pladser til unge, der har modtaget permanent opholdstilladelse. Hidtil i år [oktober 2015] har kommunen modtaget 104 uledsagede flygtningebørn.

Tre dimensioner påvirker uledsagede flygtningebørns trivsel: 1. sikkerhed; at føle sig beskyttet og ikke plaget af smertefulde erindringer. 2. tilhørsforhold; at føle sig involveret i ens nye kontekst og få mulighed for at kontakte ens kære, som befinder sig andre steder. 3. succes; at få opholdstilladelse, uddannelse - skabe et fuldt liv.

Derfor tilbyder vi: 1. Praktisk bistand; barnets behov for at navigere i en ny kontekst mødes. 2. Terapeutisk pleje; barnet støttes i at håndtere vanskelige erindringer. 3. Social kontekst; barnet hjælpes i retning mod en ny begyndelse.

Alle uledsagede børn bliver indkvarteret i kommunens flygtningecenter for uledsagede flygtningebørn. Dagen efter ankomsten begyn-

der de at modtage svenskundervisning, som fortsætter på centret, indtil de bliver indskrevet i almindelig skole. Skolen giver mulighed for at få en uddannelse, få et job og dermed realisere sig selv. En vellykket skolegang kan forebygge psykisk sygdom og er en beskyttende faktor.

For at sikre den optimale støtte til børnene er det nødvendigt at kende deres ressourcer og ønsker - ligesom man heller ikke må ignorere børnenes sårbare situation. Uledsagede flygtningebørn kan lide af PTSD og rammes ofte af søvnløshed, tilbagevendende mareridt og angst - og kan reagere med vrede og aggressiv adfærd udadtil eller manglende koncentration og isolation.

HVAD GØR KOMMUNEN?

Uledsagede flygtningebørn, som henvises til Sala Kommune, placeres primært på institutioner (HVB hjem), hvor professionelle yder støtte og omsorg for målgruppen. Er den uledsagede meget ung eller pige - eller har særlige behov, så placeres han eller hun i en plejefamilie.

Børnene udviser behov for og en vilje til at få

“De nyankommne, der har en mentor, føler, at de er mere lykkelige i deres nye liv. De føler sig sikrere og mere inkluderet...”

kontakt med svenskere. Derfor arbejder vi på at rekruttere mentorer. Mentorerne hjælper de nyankomne til at få en mere personlig kontakt med det svenske samfund og det svenske sprog. De nyankomne, der har en mentor, føler, at de er mere lykkelige i deres nye liv. De føler sig sikrere og mere inkluderet.

INTEGRATION Gennem FORENINGSLIVET

Der er behov for yderligere integrationsinitiativer, der fremmer deltagelsen i det nye samfund. Integrationsenheden har derfor startet projektet "Integration gennem foreningslivet". Foreningslivet er en fantastisk måde at kæde det nødvendige sammen med det sjove - at lære med og af hinanden samtidig med at dyrke en hobby.

Aktiv deltagelse og inklusion i foreningslivet åbner op for et naturligt og ukompliceret miljø, som kan skabe et større netværk med mange nye kontakter og kulturudveksling. Et forum, hvor de sociale koder kan belyses og sproget stimuleres. Målet er, at begge parter bliver opmærksomme på hinanden, og at den nye kontakt også kan fortsætte på lang sigt.

PROJEKT FLYGTNINGEGUIDE

Integrationsenheden i Sala Kommune har også fået midler til at udvikle Projekt Flygtningeguide. Her tilbyder vi gennem biblioteket en flygtningeguide, der kan støtte nyankomne i kontakten med myndighederne, der kan give den nødvendige information og introduktion til samfundet.

Derudover har vi også en sprogcafé på biblioteket, hvor vi i tæt samarbejde med Røde Kors tilbyder et socialt og afslappet mødested, hvor nyankomne tilbydes både viden om Sverige og sprogstimulering - med efterfølgende diskussion i mindre grupper. En perfekt mulighed for at begynde at bruge det nye sprog! Sproget er et vigtigt led i at blive involveret og forbundet med det nye samfund.

ESSENS

- Optimal støtte til børnene kræver et omfattende kendskab til deres ressourcer, ønsker og sundhedsniveau.
- Sikkerhed, inklusion og "adgang" til succes giver trivsel.
- Både offentlige initiativer og foreningslivet skal bringes i spil for at sikre god integration.



DAN BISWAS
PROJEKTLEDER, FAROS

EN GRÆSK TRAGEDIE

Faros er en græsk NGO, som siden 2014 har hjulpet uledsagede flygtningebørn. Her følger en beskrivelse af situationen lige nu for uledsagede flygtningebørn i Grækenland.

I 2015 er der kommet ca. 850.000 flygtninge og migranter til Grækenland. Dette er en stigning på over 1.000 % sammenlignet med de forgående tre år, hvor der kom mellem 24.800 og 57.000 flygtninge og migranter til Grækenland. Denne kraftige stigning skyldes flere faktorer herunder den fortsatte konflikt i Syrien, åbne grænser, samt billigere ruter til Europa. Samtidig med, at Europa og Grækenland oplevede den største flygtningekrise siden Anden Verdenskrig, var landet midt i en dyb økonomisk krise, som kulminerede i sommeren 2015. Dette gjorde at den græske stat i en lang periode under sommeren var handlingslammet i forhold til flygtningesituationen, hvor flygtninge var afhængige af hjælp fra humanitære organisationer.

MANGE REGISTRERES SOM VOKSNE OG FÅR IKKE DEN NØDVENDIGE HJÆLP

De uledsagede flygtningebørn er en af de mest sårbare grupper blandt flygtningene. Der er ikke præcise data for, hvor mange der er kommet til Grækenland i 2015, men som med det generelle flygtningebillede er der også sket en markant stigning i gruppen af uledsagede flygtningebørn. Størstedelen er i transit, og det

er få uledsagede flygtningebørn, der har søgt om asyl i Grækenland eller om at blive familie-sammenført til andre europæiske lande.

I 2015 har vi oplevet, at et stort antal uledsagede flygtningebørn er blevet forkert registreret som voksne ved ankomsten til Grækenland. Ofte angiver de selv en højere alder for derved at undgå at blive tilbageholdt af myndighederne. Således bliver de ikke opfanget af de systemer, som eksisterer til at yde beskyttelse for uledsagede flygtningebørn. Mange bliver ikke nået med hjælp af myndigheder eller organisationer og er ligeledes tilbageholdende med at opsøge hjælp, da dette kan forsinke deres rejse. Således befinder de sig alene i migration og er i risiko for blandt andet hjemløshed, sygdom, vold, sult, seksuel- og arbejdsudnyttelse.

BRUG FOR MERE INFORMATION OG FLERE TILBUD TIL MÅLGRUPPEN

Det helt store behov, som vi har set i år, er behovet for transit shelters, som kan yde hurtig beskyttelse til uledsagede flygtningebørn, som overnatter udenfor på pladser og i parker. Det gælder på øerne ved ankomsten til Græken-

“Således befinder de sig alene i migration og er i risiko for blandt andet hjemløshed, sygdom, vold, sult, seksual- og arbejdsudnyttelse...”

land, så de undgår indkvartering under detentionslignende foranstaltninger, og det gælder i Athen og Thessaloniki, når de passerer Grækenland i transit på vej mod den nordlige grænse til Makedonien. Samtidig er et af de store problemer manglen på præcis information. I Faros ser vi, at uledsagede flygtningebørn ofte har meget lidt viden om de risici, der er forbundet med at være alene i migration - herunder de farer, som er forbundet med at benytte menneskesmuglere.

I takt med, at grænserne lukker forskellige steder i Europa, er det et meget sandsynligt scenario, at et større antal vil få svært ved at rejse videre og derfor vil strandе i Grækenland i nærmeste fremtid. Det vil igen øge presset markant og stille store krav til organisationer som vores til at kunne yde en humanitær og social indsats for denne gruppe og finde langsigtede løsninger for den enkelte.

Det er anklagemyndigheden for uledsagede flygtningebørn, som er den juridiske værge og

som er ansvarlig for de uledsagede flygtningebørn. En af udfordringerne er, at der ikke eksisterer værgeordninger for de der søger asyl i Grækenland. En sådan ordning kan ellers sikre, at de ikke er helt så alene - og hjælpe flygtningebørnene i deres hverdag, mens de venter på afgørelsen af deres asylsag.

En anden stor udfordring er, at der ikke er et velfungerede integrationsforløb, som tager hånd om de særlige behov, som denne gruppe har. Der er således ikke understøttelse eller forløb, der sikrer inklusion i uddannelsessystemet eller på arbejdsmarkedet.

Således er der behov for en større koordinering af indsatsen for uledsagede flygtningebørn og for mere samarbejde mellem myndigheder og humanitære organisationer - snarere end punktindsatser, hvor uledsagede flygtningebørn er i risiko for at blive tabt imellem systemerne.

ESSENS

- Mange uledsagede flygtningebørn får ingen hjælp og risikerer mistrivsel, vold og udnyttelse.
- Der er behov for bedre information samt transit shelters til uledsagede flygtningebørn.
- Der mangler værgeordninger, integrationsforløb og generelt mere koordinering og samarbejde i Grækenland.



EA SUZANNE AKASHA
PSYKOMOTORISK TERAPEUT
OG PSYKOSOCIAL DELEGAT
FOR RØDE KORS

DEN LANGE VEJ TILBAGE TIL LIVET

Øjebliksbilleder fra Røde Kors' arbejde med psykosociale indsatser for internt fordrevne børn i Syrien - og for uledsagede flygtningebørn i nærområderne.

Først et lille overblik: I Syrien arbejder vi med internt fordrevne børn. I Libanon, Jordan og Irak har vi programmer for flygtningebørn og deres familier. Fælles er, at de har mistet hjem med alt, hvad begrebet hjemstavn indebærer: Et liv med familie, venner, skole, nærområde og med en kendt fremtid. De har forladt deres venner og familiemedlemmer og kender ikke disses skæbne. Børnene har måske fået - ja, et ofte elendigt - tag eller en plastdug over hovedet, men har ikke fået fornemmelsen af hjemlig ro og indre sikkerhed tilbage. De har måske fået en måtte at sove på i det rum, de deler med flere familier - men de har svært ved at sove.

Men for børn og alle andre er, "hvordan de har det" vigtigere end, "hvad de har". I det psykosociale arbejde forsøger vi at genopbygge relationer og gendanne fornemmelsen af at kunne skabe tryghed og ro. Det gør vi gennem aktiviteter og workshops for børn - samt kurser for forældrene i at påtage sig forældreskabet efter, at de selv har mistet alt, og måske endda har mistet alt mange gange.

BYGGER BØRNENE OP IGEN - KLODS PÅ KLODS

Røde Kors og Røde Halvmåne-frivillige fra de psykosociale teams mødes hver morgen og tager til forskellige midlertidige shelters, hvor de aktiverer børn, unge og voksne. Lad mig invitere jer til Aleppo på besøg hos gadebørn, som vi også arbejder med. Her er mange uledsagede, internt fordrevne børn, der har mistet begge forældre og er flyttet på gaden - eller er smidt ud hjemmefra af forældre, som ikke evner at tage sig af dem.

De fortæller, at livet er bedre på gaden. De vil nemlig hellere udsættes for misbrug fra fremmede end fra familiemedlemmer. Disse børn stoler ikke på nogen. De har skyldfølelse og bebrejder sig selv, hvad der er sket for dem. De vokser op med en konstant følelse af usikkerhed, indre kaos og uden stærke bånd.

Det kan være svært at arbejde med børn, som er utrygge og afskyr berøring som følge af et hårdt liv.

“For børn og alle andre er, ”hvordan de har det” vigtigere end, ”hvad de har...”

Vi har fået en donation af LEGO, og klodserne er dejligt konkrete og giver børnene mulighed for at udtrykke sig gennem kreativ aktivitet. Bagefter fortæller børnene om deres tanker, følelser og handlinger til de frivillige. På sådanne måder lærer de gradvist at regulere sig selv og hinanden til at føle sig en smule bedre tilpas. Efterhånden lærer de tilmed at passe på sig selv, så de bedre kan beskytte sig mod gadens overgreb.

I Libanon deltager flygtningebørnene i workshops om livsfærdigheder, hvor de lærer at forstå egne og andres reaktioner, løse mindre konflikter og tage gode beslutninger. De psykosociale indsatser giver børnene mulighed for at lære at lære, så de på et tidspunkt forhåbentlig kan indhente flere års skolegang.

INDDRAGER OGSÅ FORÆLDRENE

Som nævnt arbejder vi også med forældrene. Vi ved at børn i krig kan klare meget, hvis de har trygge tilhørsforhold. De har måske kun et primitivt shelter, men den tryghed og tillid, der forbindes med et hjem, kan genskabes. Evnen til at sove beror på denne tryghed, selvom sengen er erstattet af måtten.

På kurser lærer forældrene, hvordan de kan

drage omsorg og støtte børnene og vi arbejder også med at forebygge vold, for det er et faktum, at alle former for vold og overgreb stiger dramatisk efter katastrofer, hvad enten de er menneskeskabte eller ej.

På et besøg i Jordan mødtes jeg med en gruppe flygtningemænd, der havde været på et af vores kurser for forældre. De sagde enstemmigt: “Det havde en positiv effekt at komme, for det tog presset fra os. Vi blev nærmest vores normale selv, og vi lader det ikke længe gå ud over vores koner. Vores koner havde også meget ud af det og opførte sig anderledes overfor børnene bagefter.”

For at vende tilbage til betydningen af hvordan frem for hvad, vil jeg gerne slutte med et typisk udsagn fra en mor, som jeg talte med i Jordan. Hun sagde: “Det allervigtigste for os er, at vi føler os respekteret af de frivillige. De gør noget for os uden at forvente noget igen. De lytter og har tid til at hjælpe os med at være sammen med vores børn på en bedre måde.”

ESSENS

- Trygheden og tilliden, der forbindes med et hjem, kan genskabes.
- Kreativ aktivitet med LEGO-klodser sætter gang i samtalerne om de triste emner – og workshops om livsfærdigheder baner vejen for blandt andet tilegnelse af læring.
- Genskabelse af godt forældreskab kan gøre en afgørende forskel.



SUSI OG PETER ROBINSOHN'S FOND

Susi og Peter Robinsohns fond blev stiftet i 1994. Den er en social fond, der beskæftiger sig med at yde støtte til mennesker i økonomisk trange og belastende livssituationer.

Et fælleselement er, at støtten skal være til gavn for såvel socialt udsatte som marginaliserede medborgere og en forbedret trivsels- og livssituation samt at der skal være tale om støttesituationer, hvor der ikke kan opnås tilstrækkelig eller nogen støtte fra det offentlige. Du kan læse mere om fondens virke, støttemuligheder og ansøgningsprocedurer på www.robinsohnfonden.dk

RØDE KORS

Røde Kors er altid til stede. I Danmark skaber vi fællesskaber og støtter samfundets sårbare til et bedre liv. Vi er verdens største humanitære organisation med 17 millioner frivillige i 189 lande. Vi er en del af dit lokalsamfund, uanset hvor du bor. Med din hjælp kan vi altid være til stede, når der er brug for os.